

Masařka

Valentýna Lipovská (čestné uznání v I. kategorii)

Na své sedmé narozeniny si moc dobře vzpomínám. Byl to jeden z těch pravých podzimních dnů, kdy se krajina ukládala ke spánku, ve větru tančily snítky hedvábí a my mávali vlaštovkám na shledanou.

28. října 1935 - Vsetín

„Pospěš si Kryštofe!“ volal jsem na svého staršího bratra, zatímco jsem pádil, co mi síly stačily, ke klenotu našeho pole – velkému košatému ořešáku, který pamatuje ještě Otce vlasti (alespoň tak nám to vyprávěla babička). Jakoby dohlížel na své malé ratolesti, svá malinkatá jádérka, která se choulí pod jeho ochrannými křídly. V tuto roční dobu byl nejkrásnější. Lístky jako malované pokrývaly žlutnoucí travičku a vytvářely pod ním báječný prostor na děláni andělíčků. Ovšem dříve, než jsme s sebou stihli plácnout do trávy a rozpažit ruce, nás zarazil dědeček Václav, který se vynořil zpoza kmene, obhlížeje si letošní úrodu. „Kam se to ženete, holátka?“ Zarazili jsme se, jelikož jsme jeho přítomnost ani v nejmenším nečekali. Kolikrát nám spíše připadal jako čaroděj z pohádky, než jako obyčejná lidská bytost. Tu vždy vytáhl z kapsy prak, jindy zase kamínky na žabky. Nelíbilo se mu však, když jsme rozhrnovali „dečku“, kterou si ořešák pracně vytvořil, aby mu zima nebyla. Vše, co žilo a dýchalo, si hned dědečka získalo a naopak. „My jsme...“ Kryštof pohotově zakročil, když viděl, jak se mi sukují jazyk. „My jsme přišli na oříšky, vid', Jeníku?“ Ihned jsem přitakal, ale stařeček věděl své. „I vy kluci ušatí. Já vám to poznám na očích! Ale jen si dejte, jsou zdravé. Hlavně ty, Jeníku, jsi taková vyžle. S takovou dříví nenasekáš! Bojím se, že nám tě odnese masařka.“ „Masařka, dědečku?“ ulekl jsem se. Na rozdíl od něj jsem se štilil toho, co mělo více jak čtyři nohy. Při představě, že si mě s sebou odnáší masařka, se mi rozklepala kolena. „Přesně tak, Jeníku, takhle tě vezme do nožiček a odnese si tě.“ Začal se smát tak, až se za břicho popadal a bratr se k němu přidal, ale mně tedy do smíchu vůbec nebylo. Ten den jsem snědl tolik jader, že mi bylo těžko, ale ze strachu před masařkou jsem si i naplnil kapsy kamením, abych byl pro masařku příliš těžký.

„Stařečku, proč jsi celý takový zmačkaný?“ otázal jsem se jej, když jsme se vraceli z pole, podpírajíc jej pod slábnoucími pažemi. „To víš, Jeníku, moc rozumu a moudrosti, když zaleze ti do kostí, scvrkneš se jak švestka malá, co do travěnky zapadla.“

Tu zimu nás dědeček Václav navždy opustil.

O pár let později jsem se s bratrem přihlásil k britskému letectvu a spolu s velkou skupinou hochů tam od nás z Valašska jsme prošli náročným výcvikem. Maminka plakala, když nás musela jít doprovodit na nádraží, ale když už jsme seděli ve vlaku směr Londýn, řekla nám, jak pyšná na nás je, že budeme bojovat za dobrou věc, a že až se vrátíme, tak tam bude plná mísa oříšků a chléb s paštikou. Tím nás snad chudák maminka chtěla nalákat zpátky domů a pojistit si náš návrat, ale ani ona si to přeci nemohla malovat tak nadějně.

28. října 1940 – Plymouth – Bitva o Británii

Stáli jsme s bratrem bok po boku, hledíc na doutnající pole Británie. Natolik jsme byli otupeni měsíčním intenzivním záprahem, že jsme výbuchy náloží kolem nás vůbec nevnímali. Jen jsme se dívali do dále, snad směrem k domovu, snad za našimi přáteli, jejichž životy zhasínaly, jako by byly pouhou svíčkou, kterou se jednoho dne někdo rozhodne sfouknout. Prostě jen tak. Ale je vůbec ještě nějaký domov? Máme se ještě kam vrátit, až toto všechno skončí?

„Kryštofe, víš, proč jsem se stal pilotem?“ „No, lopatu jsi jaktěživ do rukou nevezl, na úředničinu jsi kopyto, tak jsi toho moc na výběr neměl.“ „To taky, ale já se ti možná tak bál, že mě odnese nějaká masařka, jak mě strašil dědeček, že jsem se rozhodl před ní utéct nahoru, do nebe.“ Kryštof svařtil obočí, jako to dělával, když mu něco ne a ne dávat smysl. „Jene, mouchy ale také létají, takže ses jim jen přiblížil.“ „No pozor,“ zvedl jsem varovně prst. „Přátele si drž u těla,

nepřátele ještě blíž.“ Pronesl jsem vítězoslavně, ovšem vytouženého uznání se mi nedostalo. „Ty jsi vážně děcko.“ Děcko. Dvaadvacetileté. A to jsem tu patřil mezi ty nejstarší. Střemhlav smrti se tu hnali hoši daleko mladší, než jsme byli my dva.

„Je čas jít, Jene.“ Pokynul mi bratr směrem ke strojům. Stiskli jsme si ruce a rozešli jsme se k monstrózním obludám, které nás pohltili.

Kdo mohl tušit, že to bylo naposledy?

28. října 2018 - Vsetín

Léta plynula a i z těch kdysi nejhbitějších hochů se stávali pomalí, smutní staříci, zahloubáni do svých úvah. Vždyť já je chápu – jsem jedním z nich.

„Ach Kryštofe, snad buď i rád, že ses toho tady nedožil. Teď, kdybych s sebou chtěl plácnout do trávy a dělat si andělíčky, tak už bych nevstal. Přeci jen ta léta lezou do kostí, a když už jsem starý jako století samo, tak to jde poznat.“ Promlouval jsem ke svému bratru, zatímco jsem odhrnoval z náhrobku opadané listí. Jeho tělo se nikdy nenašlo. Ani pořádně nevím, co se s mým největším přítelem stalo, rád si ale představuji, že leží tady, na místním hřbitově, spolu s dědečkem Václavem, jak by si jistě přál. „Je to tu prakticky k nepoznání. Jeden je k druhému ošklivější nežli noc. Soused od souseda odvrátí tvář, a místo aby si pomohli, tak si ještě hází klacky pod nohy. Úplně jiný svět. To by se ti dědečku vůbec nelíbilo. Děti už se neženou za oříšky ani za žabkami a drzí jsou vůči starším lidem až běda. Když jsme za jejich budoucnost pokládali životy, tak si alespoň jedno dobrý den zasloužíme, ne?“